

Jože Zupan

POZORNOST UMETNIKOM V NOVI BRALNI SEZONI

Knjiga je žlahtna dobrina, zato bodimo hvaležni vsem, ki s svojim ustvarjanjem polnijo strani tudi mladinske književnosti. Res je knjiga bogastvo bogatega; spodobi pa se tudi, da se ozremo na tiste, ki ustvarjajo za nas. Vsaj nekatere pa ob njihovih življenjskih jubilejih posebej izpostavimo.

Letošnjo bralno sezono oklepata vrhunski ilustratorki – 90-letnica rojstva akademske slikarke **MARJANCE JEMEC BOŽIČ** in 80-letnica rojstva akademske slikarke **JELKE REICHMAN**.

Med pesniki in pisatelji se bomo spomnili stote obletnice smrti **IVANA CANKARJA**, 20. obletnice smrti **BRANKE JURCA** in 90-letnice rojstva **TONETA PAVČKA**; med živečimi pa bomo počastili 80-letnici rojstva **SVETLANE MAKAROVIČ** in **MARJANA TOMŠIČA**.

Slovenska ilustracija že dolgo sodi v evropski vrh; naši ilustratorji dobivajo prestižna priznanja v svetu in kar nekaj ilustratork je takšnih, da jih že za življenja lahko prištevamo med klasike slovenske ilustracije. Med njimi sta tudi akademske slikarke Marjanca Jemec Božič in Jelka Reichman.

MARJANCA JEMEC BOŽIČ bo svoj življenjski praznik dočakala le dan pred dnevom zlatih knjig (16. 9.) S svojimi ilustracijami je zaznamovala številne razpoznavne slikanice – naštejmo jih vsaj nekaj: Ela Peroci: *Pozabljene pravljice*, Branka Jurca: *Rdeči škorenjčki*, *Katka, stoj!*, *Čuj in Katka*, *Anča Pomaranča*; Polonca Kovač: *Jakec in stric Hladilnik*, *Deževen dan je krasen dan*; Vida Brest: *Prodajamo za gumbe*, *Mala Marjetica in gozdni mož*; Leopold Suhodolčan: *Piko Dinozaver*, *O dedku in medvedku*; Miha Mate: *Bosopeta družčina*, *Kurja vojska*, *Zmajčkov rojstni dan*, *Papagaj Bine*; Tone Pavček: *Juri Muri v Afriki*, *Juri Muri drugič v Afriki*; Marjan Tomšič: *Super frače*, *Frkolin*; Anja Štefan: *Kotiček na koncu sveta*, *Gugalnica za vse ...*

Če natančno pogledate seznam z ilustracijami akademske slikarke Marjance Jemec Božič, ugotovite, da je številnim avtorjem ilustrirala po več del.

Zdaj, ko so znova odprta vrata šolske knjižnice, poiščite vsaj kakšno slikanico, ki jo je ilustrirala letošnja jubilarica, in jo preberite; tako boste obudili zgodbo, ki ste jo morda že v preteklosti prebrali.

So kakšni bralci, ki doslej še niste prebrali nobene zgodbe z ilustracijami akademske slikarke **JELKE REICHMAN**?! (Svoj življenjski praznik bo doživela 23. 8. 2019.) Njeni otroci so tako zelo razpoznavni in živi, saj riše za otroka v sebi in otroke v nas. Takšnih likov zlepa ne najdeš – to boste spoznali, ko boste pogledali v zelo skrčen seznam del, ki jih je pričarala priljubljena ilustratorka:

Dragotin Kette: *Šivilja in škarjice* – kar trikrat je umetnica zgodbi ustvarila drugačno podobo. Kajetan Kovič: *Moj prijatelj Piki Jakob*, *Maček Muri*, *Zmaj Direndaj*, *Pajacek in Punčka*; Leopold Suhodolčan: *Dvanajst slonov*, *Cepecepetavček*; Josip Ribičič: *Miškolin*; Anton Ingolič: *Ptiček brez kljunčka*, *Srečanje s povodnim možem*; Prežihov Voranc: *Levi devžej*; Srečko Kosovel: *Medvedki sladkosnedki*; France Prešeren: *Povodni mož*; Oton Župančič: *Abeceda na polju in v gozdu*; Tone Pavček: *Prave (in neprave) pesmi*; Zajček sivi *nagajivi* – priredila Kristina Brenkova; Berta Golob: *Skrinja iz babičine bale*; Polonca Kovač: *Mišek*, *Mali Medo*; Branka Jurca: *Vesele novice z Zelenice*; Anja Štefan: *Čez griček v gozdiček*; Janez Bitenc: *Pesmice o sreči*, *Pisani klobuček*, *Ciciban poje ...*

Mnoge od teh slikanic so prevedene v tuje jezike. Morda v knjižnici poiščete slikanico z ilustracijami Jelke Reichman, ki je ni na tem seznamu ...

Včasih slišimo: Le kdo bo bral **IVANA CANKARJA** (10. 5. 1876 – 11. 12. 1918), *Pehar suhih hrušk* in *Skodelica kave* nista za današnji čas?! A vendar: Če hočemo spoznati življenje v preteklosti, je dobro poseči tudi po Cankarjevih delih; tako bomo morda bolj cenili sedanost, četudi še danes ni vsem otrokom lepo. Odrasli pa rečemo tudi takole: Še danes nam je Cankar s svojo pronicljivo kritično besedo nadvse potreben.

Priporočamo, da vsak sam oceni, kako je Cankar še danes vreden branja, pa čeprav bo minilo že sto let od njegove smrti.

Poskušajte med črticami *Moje življenje* najti tudi kaj zase. Morda pa boste v knjižnici še našli knjigo *Izbrana mladinska beseda Ivana Cankarja* – pa čeprav je od natisa minilo že 40 let ...

Pisateljica **BRANKA JURCA** (24. 5. 1914 – 6. 3. 1999) je bila svoje dni edina ženska, po kateri se je imenovala bralna značka – tako so predlagali mladi bralci v zamejstvu. Skoraj ni bilo šole na vsem slovenskem prostoru, kjer ne bi pisateljica nastopila, saj so bila njena dela zelo brana. O sebi je napisala: »V največje priznanje mi je, če sprejmejo otroci mojo knjigo za svojo.«

Poskušajte pobrskat po njenih delih – morda bodo tudi današnji mladi bralci kakšno njeno knjigo sprejeli za svojo: *Uhač in njegova družina*, *Vohljači in prepovedane skrivnosti*, *Rdeči škorenjčki*, *Katka, stoj!*, *Rodiš se samo enkrat*, *Ko zorijo jagode*, *Špelin dnevnik*, *Anča Pomaranča*, *Snežaki v vrtcu*, *Dobra volja je najbolja* ...

O pesniku **TONETU PAVČKU** (29. 9. 1928 – 20. 10. 2011) je dr. Helga Glušič zapisala: »Izjemno priljubljena je Pavčkova poezija za otroke. Posebnost je združevanje pravljicnih, fantazijskih in ljudskih prvin, s katerimi se približa otrokovemu načinu mišljenja in doživljanja.«

Pobrskajte med zbirkami – morda boste odkrili, zakaj je pesnik Tone Pavček primeren za vse generacije bralcev: *Juri Muri v Afriki*, *Polž pred nebotičnikom*, *Velesenzacija*, *Čenčarija*, *Marko na belem konju jaše*, *Prave (in neprave) pesmi*, *Besede za sladkosnede*, *Majhen dober dan*, *Majnice*, *Deček gre za soncem*, *Juri Muri drugič v Afriki*, *S črko čez Krko* ...

SVETLANA MAKAROVIČ (1. 1. 1939) je poleg Ele Peroci najbolj poznana pravljíčarka. Dr. Igor Saksida je o njej dejal: »Značilnost pravlíic Svetlane Makarovič so predvsem humor, upor zoper sleherno poučnost in pravila, hkrati pa prikaz prijateljskega sobivanja in strpnosti ter skrivnostnosti poetičnega živalskega ali pravljíčnega sveta.«

Tudi tu ponujamo pester izbor del: *Gal v galeriji*, *Čuk na palici*, *Kaj lepega povej*, *Miška spi*, *Kosovirja na leteči žlici*, *Pekarna Mišmaš*, *Sapramiška*, *Kokokoška Emilija*, *Kam pa kam, kosovirja*, *Coprnicca Zofka*, *Korenčkov palček*, *Veveriček posebne sorte*, *Potepuh in nočna lučka*, *Medena pravljica*, *Tacamuca*, *Sovica Oka* ... *Mesečinska struna* ...

Umetnik sezone je še **MARJAN TOMŠIČ** (7. 8. 1939); o sebi je napisal: »Od nekdanj me je vznemirjalo vse, kar je bilo neznano, skrivnostno. Za tem sem tipal, to raziskoval. Mislim, da je osnovna naloga pisatelja, da govori o življenju, da je resnici zvest, pri tem pa kaže pot k človeku ...«

Prepričan sem, da boste našli pot do del pisatelja Marjana Tomšiča: *Super frače*, *Frkolin*, *Noč je moja, dan je tvoj*, *Zgodbice o kačah*, *Bušca jaz, bužec on*, *Katka in Bunkec*, *Mart in njegova junaštva*, *Futek v Boškariji*, *Kar je moje, je tudi tvoje* ...

Pojdimo brat – ne samo zaradi bralne značke, pač pa predvsem zaradi sebe!